

Pe a moni de?

Wat is mis met de financiële huishouding van de staat? (deel 1)

We horen de laatste tijd de veel gestelde vraag *“Pe a moni de?”*. Los van de politieke bedoelingen van sommigen achter de vraag, is deze centraal komen te staan met name door de huidige financiële crisis. Terwijl het antwoord op deze brandende vraag alles te maken heeft met de financiële procedures van de regering, en onder andere de begrotingsbehandelingen, zien we de belangstelling hiervoor niet toenemen. De vraag om (financiële) verantwoording zal beantwoord moeten worden als onderdeel van de vaste werkwijze van opeenvolgende regeringen. En niet slechts gesteld worden als wij (weliswaar te laat) “wakker worden” tijdens een financiële crisis.

Elke overheid begroot inkomsten en uitgaven van publieke gelden en behoort de bestedingen te evalueren en te verantwoorden tegenover de volksvertegenwoordiging, De Nationale Assemblée (DNA). Deze financiële procedures zijn gebonden aan een aantal wetten, waaronder de Comptabiliteitswet en de Wet op de Rekenkamer. Maar de financiële werkwijze van de overheid blijkt in Suriname ook sterk gebonden aan tradities en gewoonten (“de ambtelijke cultuur”) die soms uit de koloniale tijd voortkomen. Als we dieper in de problematiek duiken, blijkt de simpele vraag *“pe a moni de?”* toch niet zo gemakkelijk te beantwoorden, vanwege structurele tekortkomingen in de financiële procedures. Meer nog zou de vraag moeten zijn: waarom komt er zo weinig terecht van het afleggen van verantwoording door elke regering? En bovendien: waarom worden zo weinig van de gestelde beleidsdoelen gerealiseerd?

Verantwoordelijkheid

Het is op de eerste plaats de taak van elke regeerder om haast te maken met het fundamenteel wijzigen van historisch scheefgegroeide zaken. Het zijn dan de zittende beleidsmakers die verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken van onder andere dubieuze financiële kwesties. Transparantie heeft op de eerste plaats te maken met de politieke wil van beleidsmakers die aan de macht zijn. Met dit artikel is geenszins de bedoeling om die verantwoordelijkheid daar weg te halen. Ook zijn mijn verwijzingen naar ons ‘koloniaal verleden’ geen pogingen om onze beleidsmakers, mijzelf of het Surinaamse volk als geheel vrij te pleiten van de eigen verantwoordelijkheid. Willen wij de problemen van de financiële huishouding van de overheid in alle oprechtheid doorgronden, met als doel deze gezonder in te richten, dan moeten we wel alle oorzaken hiervan in beschouwing nemen. Een zienswijze die slechts gericht is op “het vervangen van de beleidsmakers en/of politieke top/partij en/of “corrupte politici” in het machtscentrum” (wat sowieso moet gebeuren!!), zal leiden tot oplossingen die of helemaal niet, of onvoldoende zullen werken.

Financiële procedure

Volgens de Comptabiliteitswet begint op papier de financiële procedure binnen de overheid met het opstellen van de begrotingen per ministerie, onder de verantwoordelijkheid van elke minister. Na goedkeuring in de ministerraad en de Staatsraad, overhandigt de president bij zijn jaarrede deze begrotingen aan DNA ter behandeling en goedkeuring. Na goedkeuring mogen de ministeries hun uitgaven doen op basis van de tot wet verheven begrotingen. Aan het eind van een begrotingsjaar worden vervolgens het Slot der Rekeningen van de realisaties per ministerie opgesteld. Deze cijfers laten zien wat er werkelijk is gebeurd. Deze Rekeningen moeten vóór de 31ste december van het daarop volgende jaar de Rekenkamer hebben bereikt voor becommentariëring. Binnen drie maanden stuurt de Rekenkamer deze rekeningen, met of zonder commentaar, terug naar de regering ter indiening bij DNA. De Rekenkamer als onafhankelijke instelling houdt toezicht op de financiële huishouding van de overheid en doet haar werk al dan niet samen met Centrale ‘s Lands Accountant Dienst (Clad). De Rekenkamer doet formeel verslag aan de regering en DNA voor 1 april van elk jaar (Wet Rekenkamer Suriname, artikel 29). Bij de behandeling van de Rekeningen in DNA moeten eventuele geconstateerde budgetoverschrijdingen goedgekeurd worden met zogenoemde “regularisatie”. Op zich niets mis met de financiële procedures, op papier. De realiteit is

echter heel anders. Bij een nadere gedetailleerde beschouwing komen hele grote en grove afwijkingen naar boven waar we ons ernstig zorgen om moeten maken.

Tekortkoming 1: onnauwkeurige begrotingen

Op de eerste plaats zou het doel van een begroting moeten zijn om zo nauwkeurig mogelijk te begroten. Niet alleen in het kader van goed bestuur, maar meer nog omdat de overheid de grootste werkgever is en ook nog meer dan 30 procent van de investeringen in

De consequentie van het onnauwkeurig begroten is onder andere dat in de loop van het jaar de minister van Financiën erachter komt dat er te weinig geld is voor het uitvoeren van beleidsdoelen. De minister van Financiën gaat al dan niet in overleg met de president “op de rem staan” voor wat betreft de uitgaven. Tegelijkertijd spelen partijpolitieke argumenten om bepaalde ministers minder geld toe te kennen en weer andere wel de begrote financiële middelen toe te kennen. Dit laatste is mogelijk een verklaring waarom deze wijze van begroten en

deze wijze van begroten gewend zijn. Het is historisch gegroeid en is afkomstig uit de koloniale tijd, toen Suriname gelden voor de begroting uit Nederland overgemaakt kreeg. Deze overmakingen werden aan de zijde van lopende inkomsten geboekt. Ons koloniale verleden maakt ook dat de overheid een zwak ontwikkeld apparaat heeft om leningen voor te bereiden en deze uiteindelijk aan te gaan. Ach, het tekort werd toch uit Nederland aangevuld. Vanaf onze onafhankelijkheid zijn er weinig ministers van Financiën geweest die aan het begin van een begrotingsjaar überhaupt hebben nagedacht over de wijze van het decken van begrotingstekorten. Daardoor is het overheidsapparaat nooit versterkt met deskundigheid op dit vlak.

Systematisch groter

De consequentie van het bovenstaande is dat werkelijke begrotingstekorten systematisch groter zijn dan ze worden opgegeven. Ook dit jaar is opgegeven dat het begrotingstekort 4 procent van onze BBP is, terwijl het werkelijke tekort 14,2 procent bedraagt, dat een ontoelaatbaar hoog begrotingstekort is. De 4 procent is ook dit jaar kennelijk bewust gemanipuleerd en zonder meer bedoeld om een ‘acceptabel’ begrotingstekort te presenteren.

Een andere consequentie is dat opeenvolgende regeringen niet actief op zoek gaan naar leningen om eventuele begrotingstekorten te dekken en specifieke beleidsmaatregelen te financieren. De traditie is dat leningen aangegaan worden, afhankelijk van hoe ze zich aandienen, zonder dat er goed gekeken wordt of ze wel passen binnen het regeerbeleid. Ook deze regering is weer leningen aangegaan voor de fysieke infrastructuur, telecommunicatie en de agrarische sector, buiten hetgeen is begroot aan regeerbeleid. Er is dus ook niet diepgaand nagedacht over hoe uit meervoudendiensten voortvloeiend uit deze investeringen, deze gelden terugbetaald zullen worden.

Henk Ramnandanlal, oud-parlementariër voor Palu en oud-lid commissie Financiën, geeft in twee delen zijn visie op de structurele tekortkomingen in de financiële procedures.

maar kunnen maar niet uitgevoerd worden. In de evaluaties zal dus de essentiële vraag moeten zijn: waarom kunnen deze dringend noodzakelijke beleidsmaatregelen onvoldoende tot uitvoering komen? En dan hebben we het nog niet over de evaluaties op de doelmatigheid van de bestede middelen. Deze evaluaties van realisatiecijfers zou daarom een essentieel onderdeel moeten zijn van het begrotings- en bestedingsproces van de overheid.

Doorheen jagen

Het ironische is dat de Sloten voor elk ministerie elk jaar wordt opgesteld door het ministerie van Financiën. Vervolgens zouden deze slotrekeningen vóór of op de laatste dag van december van het daaropvolgend jaar aan de regering gezonden ter doorzending aan de Rekenkamer (Comptabiliteitswet, artikel 32). Voor zover nagegaan kon worden, zijn sinds de oprichting van het Surinaamse parlement in 1948 en het aantreden van de eerste gekozen volksvertegenwoordigers, niet één keer deze slotrekeningen inhoudelijk behandeld in het parlement. Door de jaren heen is de gewoonte ontstaan om sloten van meerdere jaren in één keer als een hamerstuk door het parlement heen te “jagen”. De consequentie van deze werkwijze is dat ook tussentijdse realisatiecijfers het parlement niet bereiken. Door kritieken

Tabel I.1.1 De ontwerpbegroting 2017 en 2016 (x SRD 1 mln)

Omschrijving	2016* Begroting	2017 Ontwerp Begroting
Totale Ontvangsten	6.745,9	6.967,3
Lopende Ontvangsten	4.564,5	3.931,5
Belastingen	3.544,4	2.978,5
Direkte belastingen	1.335,0	1.013,0
Indirekte belastingen	2.209,3	1.965,5
Niet-belasting Ontvangsten	1.020,1	953,1
Schenkeningen	16,5	17,8
Leningen/Trekkingen	2.164,9	3.018,0
Totale Uitgaven	7.250,2	8.145,7
Lopende Uitgaven	5.949,7	5.942,3
Personele Uitgaven	1.792,6	1.991,3
Overige goederen en diensten	1.760,3	1.425,7
Subsidies en Bijdragen	2.084,3	2.024,9
Interest	312,5	500,4
Kapitaaluitgaven	485,8	495,2
Aflossingen	814,7	1.708,2
Tekort/surplus lopende rekening	-1.385,3	-2.010,8
Tekort/surplus totale rekening	-504,3	-1.178,4
BBP*	24.219,0	29.510,0
Tekort/surplus lopende rekening (% BBP)	-5,7	-6,8
Tekort/surplus totale rekening (% BBP)	-2,1	-4,0

Bron: Ministerie van Financiën /*BBP cijfer van Planbureau
*Suppletoire Begroting 2016 goedgekeurd in augustus 2016

Figuur 1. Ook in de Financiële Nota 2017 staan in de eerste tabel de nieuwe begrote cijfers van 2017 gepresenteerd op basis van (onnauwkeurig) begrote cijfers van 2016..

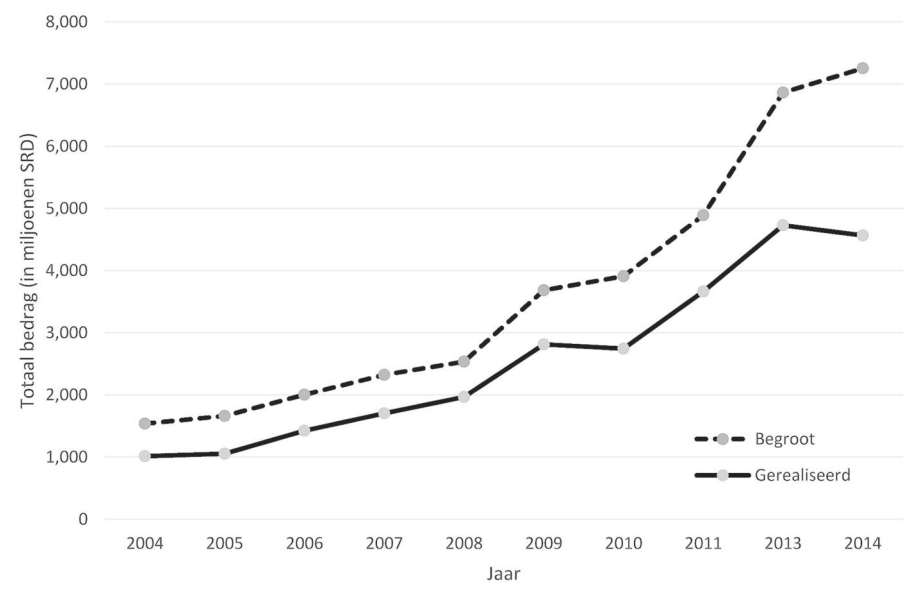
de economie doet. Een zo nauwkeurig mogelijk financieel voorspelbare overheid zal dus een grote bijdrage leveren aan de economische stabiliteit. Naast uitgaven zou elke regering dus ook zo nauwkeuring de eigen inkomsten moeten begroten om de uitvoering van voorgenomen beleidsdoelen te garanderen aan de bevolking. Maar dat is helaas niet wat er gebeurt. Reeds decennia lang maken we op de eerste plaats onze begrotingen op, op basis van een voorgaande (even) onnauwkeurige begroting. Omdat de Rekeningen (ook wel de Sloten genoemd) kennelijk nooit DNA op tijd hebben bereikt en dus nooit inhoudelijk zijn geëvalueerd, worden realisatiecijfers slechts zijdelings en summier gebruikt bij het opmaken van nieuwe begrotingen. De realisatiecijfers worden ook slechts summier genoemd in de Financiële Nota. In de eerste tabel van elke financiële nota worden daarom de nieuwe begrote cijfers van het komend jaar gepresenteerd op basis van begrote cijfers van het lopend jaar. In deze essentiële tabel waarin ook het begrotingstekort wordt gepresenteerd staan nooit realisatiecijfers van de Surinaamse overheid. Totaal begrote uitgaven worden voor gemiddeld 70 procent gerealiseerd. Begrote salarissen worden elk jaar voor bijna 100 procent gerealiseerd. Maar begrote kapitaalsuitgaven aan beleidsdoelen worden gemiddeld voor slechts 30 procent gerealiseerd. Op sommige, jaarlijks terugkerende beleidsdoelen en daarmee samenhangende begrote posten worden soms jaren achtereen geen of te weinig uitgaven gedaan, terwijl deze beleidsdoelen erg noodzakelijk zijn voor onze ontwikkeling. Ministeries voeren wel deze gelden op de begroting op in de hoop dat ze ooit erop kunnen rekenen.

beleidsuitvoering nooit is gewijzigd. Deze werkwijze geeft namelijk elke zittende president samen met zijn (partij-)minister van Financiën de ruimte om partijpolitiek te manoeuvreren met beschikbare financiële middelen gedurende het jaar.

Tekortkoming 2: begrotingstekorten systematisch groter

Elke begroting heeft een begrotingstekort. Logisch mag ervan uitgegaan worden dat elke regering die serieus haar eigen beleidsprogramma en daarmee een begroting (volledig) wil uitvoeren, het begrotingstekort zo juist mogelijk wil inschatten aan het begin van het jaar. Ook dit blijkt een illusie te zijn. Een begrotingstekort wordt namelijk berekend aan de hand van de eigen inkomsten/verdiensten van de Staat (eventueel daarbij opgeteld donaties uit het buitenland) en de totale uitgaven. Leningen zijn geen eigen verdiensten en moeten later worden terugbetaald uit eigen verdiensten en kunnen dus niet als eigen inkomsten geboekt worden. Consequent blijkt dat opeenvolgende regeringen op elke begroting leningen als “eigen inkomsten” boekt. Hiermee spelen regeringen met het begrotingstekort of -overschot. Indien men het tekort (of overschot) kleiner (of groter) wil doen lijken, worden meer of minder leningen als eigen inkomsten geboekt. Hieronder een tabel van hoeveel het opgegeven tekort is geweest, hoeveel leningen geboekt zijn als eigen inkomsten en vervolgens daarvoor wat het werkelijke begroot tekort is geweest. Voor dit jaar zijn wederom maar liefst SRD 3,02 miljard aan leningen geboekt als eigen inkomsten (zie figuur 1). Bij navraag bij begrotingsdeskundigen van het ministerie van Financiën werd als antwoord gegeven dat zij

TOTALE STAATSUITGAVEN
Gerealiseerd versus begroot

Figuur 2. Totaal begrote uitgaven worden voor gemiddeld 70 procent gerealiseerd. Begrote salarissen worden elk jaar voor bijna 100 procent gerealiseerd. Maar begrote kapitaalsuitgaven aan beleidsmaatregelen worden voor slechts gemiddeld 30 procent gerealiseerd..

Tekortkoming 3: slotrekeningen worden nimmer behandeld in DNA

Zoals al opgemerkt, zou het begrotingsproces moeten beginnen met het evalueren hoe het voorgaande jaar is gepresenteerd. Niet alleen cijfermatige informatie zou de revue moeten passeren, maar ook ‘inhoudelijke’ kwesties zoals waarom bepaalde beleidsdoelen niet behaald kunnen worden. Het volk kijkt uit naar de uitvoering van de dringend noodzakelijke beleidsmaatregelen. Beleidsmaatregelen in de sociale sfeer en productie-investeringen die te maken hebben met werkgelegenheid en ondernemerschap, onderwijs en gezondheidssector staan jaren achtereen begroot,

onder andere vanuit de Palu-fractie op het begrotingsproces zijn uiteindelijk de slotrekeningen van 2012 voor het eerst in de geschiedenis van DNA op tijd ingediend in 2013 voor behandeling. Terwijl DNA enthousiast zich voorbereidde op behandeling van deze slotrekeningen, werden ze helaas weer door de regering ingetrokken zonder enige officiële uitleg. Achteraf is informeel bekend geworden dat de werkelijke reden voor intrekking de “niet volgens het begrotingsproces verlopen” aanschaf van de ambassadeurswoning in Parijs zou zijn geweest. Op basis van deze kritieken werden ook halfjaarlijkse evaluaties ingevoerd in DNA om de regering aan te zetten tot betere prestaties en realisaties. Helaas zijn deze halfjaarlijkse evaluaties inmiddels om zeer onduidelijke redenen teruggedraaid..

Henk Ramnandanlal
(Morgen volgt deel 2)

Tabel 1 . Consequent wordt het begrotingstekort/-saldo elk jaar kleiner/groter gemaakt door het boeken van leningen als inkomsten van de Staat (negatieve cijfers = tekort/positieve cijfers = saldo). Ook dit jaar is opgegeven dat het begrotingstekort 4 procent van onze BBP is, terwijl het werkelijke begrotingstekort 14,2 procent bedraagt, dat ontoelaatbaar hoog is..

Jaar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Opgegeven saldo/tekort (% BBP)	-2.5	-1.2	1.5	1.0	1.5	0.8	-9.8	-8.7	-5.4	-2.0	-2.0	-3.4	-12.7
Opgegeven nominaal saldo/tekort	-101.10	-56.40	108.00	84.10	145.00	85.20	-808.60	-1,111.80	-778.60	-999.40	-372.40	-666.60	-2,403.00
Werkelijk saldo/tekort (% BBP)	-3.7	-1.9	0.8	0.8	-1.0	-2.5	-17.8	-15.8	-11.7	-12.1	-10.1	-14.4	-14.1
Werkelijk nominaal saldo/tekort	-151.90	-95.50	55.80	62.30	-98.60	-268.90	-1,463.90	-2,017.10	-1,704.00	-2,123.10	-1,893.80	-2,809.54	-2,669.30

Pe a moni de?

Wat is er mis met de financiële huishouding van de staat? (deel 2)

We horen de laatste tijd de veel gestelde vraag *“Pe a moni de?”*. Los van de politieke bedoelingen van sommigen achter de vraag, is deze vraag centraal komen te staan met name door de huidige financiële crisis. Terwijl het antwoord op deze brandende vraag alles te maken heeft met de financiële procedures van de regering, en onder andere de begrotingsbehandelingen, zien we de belangstelling hiervoor niet toenemen. De vraag om (financiële) verantwoording zal beantwoord moeten worden als onderdeel van de vaste werkwijze van opeenvolgende regeringen en niet slechts gesteld worden als wij (weliswaar te laat) “wakker worden” tijdens een financiële crisis.

Het volk wordt structureel voor de gek gehouden met mooie jaarbegrotingen en jaarplannen doordat het uitgezet beleid nooit 100 procent kan worden uitgevoerd. Elk jaar weer zijn de begrotingstekorten op papier kleiner dan wat ze daadwerkelijk zijn. Dit komt door het boeken van leningen als inkomsten. Het “opgegeven” begrotingstekort is hierdoor kleiner dan het in werkelijkheid is. Doordat bij de realisaties opgegeven leningen uiteindelijk niet doorgaan, bezuinigt de regering noodzaak en trapt op de rem, zoals we nu weer zien onder andere met subsidies.

Tekortkoming 4: nimmer controle op doelmatigheid overheidsuitgaven

Op de bestedingen van middelen dient controle uitgevoerd te worden door de Rekenkamer, al dan niet in samenwerking met de Clad. Elk jaar maakt de Clad rapporten op van elk ministerie in opdracht van het ministerie van Financiën. Er zijn weinig ministeries die een goedgekeurd Clad-rapport ontvangen. Bovendien blijken de uitgevoerde controles slechts controles op ‘rechtmatigheid’ te behelzen. Deze controles hebben te maken met de vraag of bij bestedingen alle noodzakelijke onderliggende stukken met de nodige autorisaties/handtekeningen er zijn. Additioneel zouden controles op ‘doelmatigheid’ uitgevoerd moeten worden! Doelmatigheid heeft te maken met de vraag of de Staat met een bepaalde besteding “waar(de) voor zijn geld heeft gehad” en/of de besteding goed is aangewend om een bepaald beleidsdoel te behalen. Dit zijn ietwat moeilijker controlewerkzaamheden waarbij relatief dure, ter zake deskundigen nodig zijn. En de beschikbaarheid van deze deskundigen zal moeten opgebouwd. Zeker als het gaat om ingewikkelde technische kwesties, zoals de doelmatigheid van bestedingen in de fysieke infrastructuur. Tot nu toe heeft de Rekenkamer in haar bestaan nooit een doelmatigheidscontrole uitgevoerd.

Ook door voorstellen vanuit de Palu zijn in 2014 gelden op de begroting van de Rekenkamer gekomen voor het aantrekken van een (dure) Register Accountant (RA) voor versterking en verbetering van de controles. Achteraf blijkt dat weinig RA’s bereid te zijn in dienst te treden van de Surinaamse overheid tegen een laag ambtelijk salaris.

Tekortkoming 5: rapportages onvoldoende

Met het afleggen van verantwoording zullen onder andere rapportages opgemaakt moeten worden van de inkomsten en uitgaven. Deze rapportages zijn tot nu toe beperkt gebleven tot gegroepeerde cijfers over uitgaven en inkomsten (zogenaamde Flash Reports). Deze cijfers kwamen voorheen nooit naar DNA. En indien ze kwamen waren zij soms slechts toegankelijk voor een beperkte groep. Onder de regering Bouterse I werden deze cijfers maandelijks verschaft aan DNA op ver-

zoek van de DNA-commissie Financiën. Maar deze Flash Reports zijn niet voldoende om de voortgang van uitvoering van het regeerbeleid te kunnen monitoren. Er zijn detailrealisatierapportages nodig per begrote post per ministerie en/of per district en/of per specifiek beleidsgebied.

Onvoldoende prioriteit

Het oude geautomatiseerde financieel systeem van de overheid was niet in staat om bepaalde rapportages op te stellen waaronder overheidsinvesteringen per district. Mede onder druk van kritieken vanuit DNA is een nieuw geautomatiseerd financieel systeem IFMIS (Integrated Financial Management and Information System) ingevoerd. Het IFMIS vergde een aanpassing van het rekenschema van de Surinaamse overheid, dat inmiddels heeft plaatsgevonden in augustus 2015 door wijziging van de Comptabiliteitswet. Met de nodige politieke wil heeft dit systeem de potentie om binnen drie jaren de gehele financiële boekhouding van de overheid “online” te brengen, niet alleen voor DNA-leden maar voor de totale samenleving. Helaas wordt aan dit proces onvoldoende prioriteit gegeven. Opmerkelijk is dat bepaalde rapportages wel opgemaakt worden. Zo is in de recente IMF overeenkomst een lange lijst van rapportages opgenomen. Sommige daarvan worden dagelijks opgemaakt, weer andere wekelijks, maandelijks en jaarlijks. Ervan uitgaande dat deze rapporten kennelijk toch al opgesteld worden, vergt het dus slechts politieke wil om deze rapportages beschikbaar te stellen, op z’n minst aan DNA leden.

Tekortkoming 6: koloniale mentaliteit van patronage

De grote vraag is: wie heeft baat bij de huidige wijze van ongezond begroten? Om deze vraag te beantwoorden moeten we vooral erop letten, dat we hier geen beweringen doen die achteraf van tafel geveegd zullen worden met het argument “kom met bewijzen”. Dit laatste, het bewijzen, wordt vooral bemoeilijkt door de chaotische wijze van boekhouden en administreren. Ook blijkt heel vaak niet veel te schorten aan de ‘rechtmatigheid’ van vele ‘dubieuze’ uitgaven waardoor pogingen voor rechterlijke vervolging stranden ‘bij gebrek aan bewijs’.

De chaotische wijze van begroten en beleidsuitvoering is een historisch proces geweest en een uitbouw van de door de Nederlanders ingevoerde en gestimuleerde koloniale mentaliteit van patronage (baas-knechtrelatie = “wees gerust, knecht, vertrouw op de baas, die regelt het wel”). Corruptie is daardoor inmiddels een bijna onlosmakelijk onderdeel van de Surinaamse cultuur geworden en breed geaccepteerd. We weten inmiddels ook dat aan de chaotische administratie flink “verdiend” wordt. Naast dat ambtenaren betaald worden om bepaalde (grote) financiële verplichtingen aan de staat niet te hoeven nakomen, wordt

er betaald door dienstverleners om de behandeling van vergoedingen te versnellen. Ook is er een levendige handel in reçu’s van de overheid waarbij “invloedrijke” personen reçu’s opkopen onder het bedrag dat aan dienstverleners betaald moet worden. Dienstverleners die noodgedwongen soms jaren moeten wachten op hun gelden, verkiezen dit boven het verlies van rente en devaluatie.

Dat de Staat vele gelden misloopt kan gestaafd worden met statistieken. Gegeven het huidige belastingstelsel, niet-belastingtarieven en overige heffingen moet de Staat ongeveer 30 procent van het BBP aan inkomsten hebben. Momenteel ligt dit rond de 23 procent. Het betekent dat met het huidige BBP van ongeveer SRD 30 miljard bij een conservatieve schatting de Staat meer dan SRD 1,5 miljard aan inkomsten zal mislopen dit jaar.

Oplossingen

De oplossingen die ik hier zou kunnen aandragen zijn evident. Ik zou hier een opsomming kunnen maken van wetten en instituten die in het leven geroepen zouden kunnen worden en/of bestaande instituten die versterkt zouden kunnen worden. Veel van deze zaken zijn inmiddels bekend. Maar welk instituut of welke wet wij in het leven zouden roepen ter verbetering van de financiële huishouding van de Staat,

taliteit binnen het ambtelijke apparaat.

En natuurlijk, alles begint met politieke wil. De politieke wil die binnen opeenvolgende regeringen ontbreekt omdat er sprake is van belangenverstrengelingen. Als de politieke wil er zou zijn, zouden de begrotingen gemakkelijk op korte termijn anders ingericht kunnen worden zodat deze reëler zijn en de realisatiegraad omhoog gaat. Voorts zouden ook de slotrekeningen op tijd ingediend kunnen worden in DNA voor behandeling waardoor wij eindelijk de realisaties kunnen evalueren. Hiermee zal de bevolking meer kunnen rekenen op datgene wat is begroot, daadwerkelijk zal worden uitgevoerd.

Maar ook het transparanter maken van de financiële boekhouding zal op korte termijn gerealiseerd kunnen worden met het nieuwe financiële systeem IFMIS. Het online zetten van de financiële boekhouding van de Staat zal ook de betrokkenheid van de samenleving vergroten bij de beleidsuitvoering.

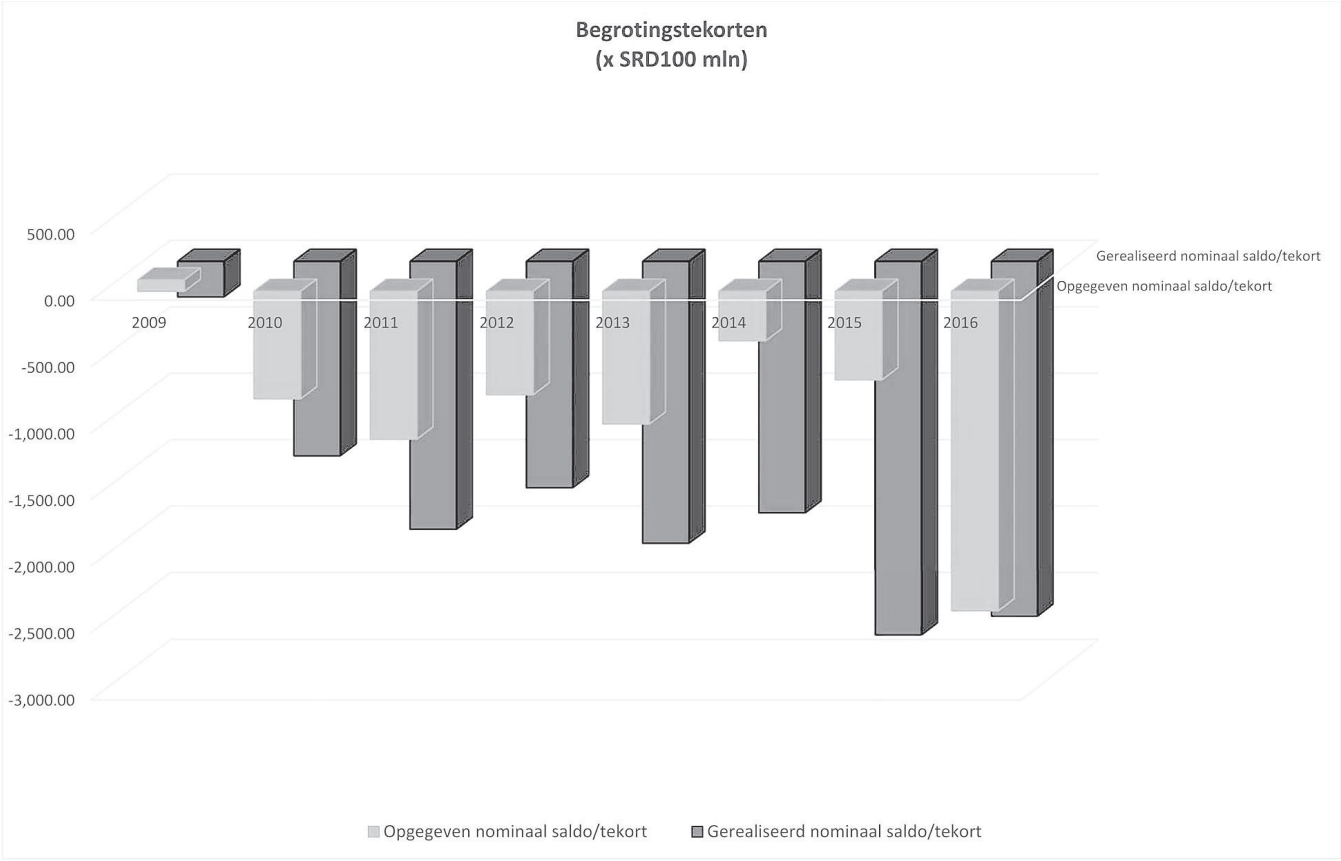
Grootste uitdaging: de nieuwe Surinaamse mens

De politicus en ambtenaar zijn natuurlijk slechts een product van onze samenleving. De bovengeschetste situatie zal slechts kunnen veranderen als wij als Surinaamse mens onszelf een spiegel voorhouden. De huidige situatie is het resul-

Henk Ramnandanlal, oud-parlementariër voor Palu en oud-lid commissie Financiën, geeft in twee delen zijn visie op de structurele tekortkomingen in de financiële procedures.-.

gedachte van patronage en de daarbij behorende mentaliteit (de plank). Verandering zal komen indien wij beginnen te geloven dat wij het kunnen veranderen, vervolgens onze eigen zienswijze eerst veranderen en wij afstand nemen van de bestaande gedachten van patronage. En afstand nemen ervan zal slechts kunnen indien wij ons bewust worden hoe ons zijn is beïn-

De begrotingstekorten van 2009 t/m 2016. Elk jaar weer zijn de begrotingstekorten die werkelijk worden opgegeven, kleiner dan wat de overheid aan begrotingstekort realiseert door het boeken van leningen als inkomsten.-.

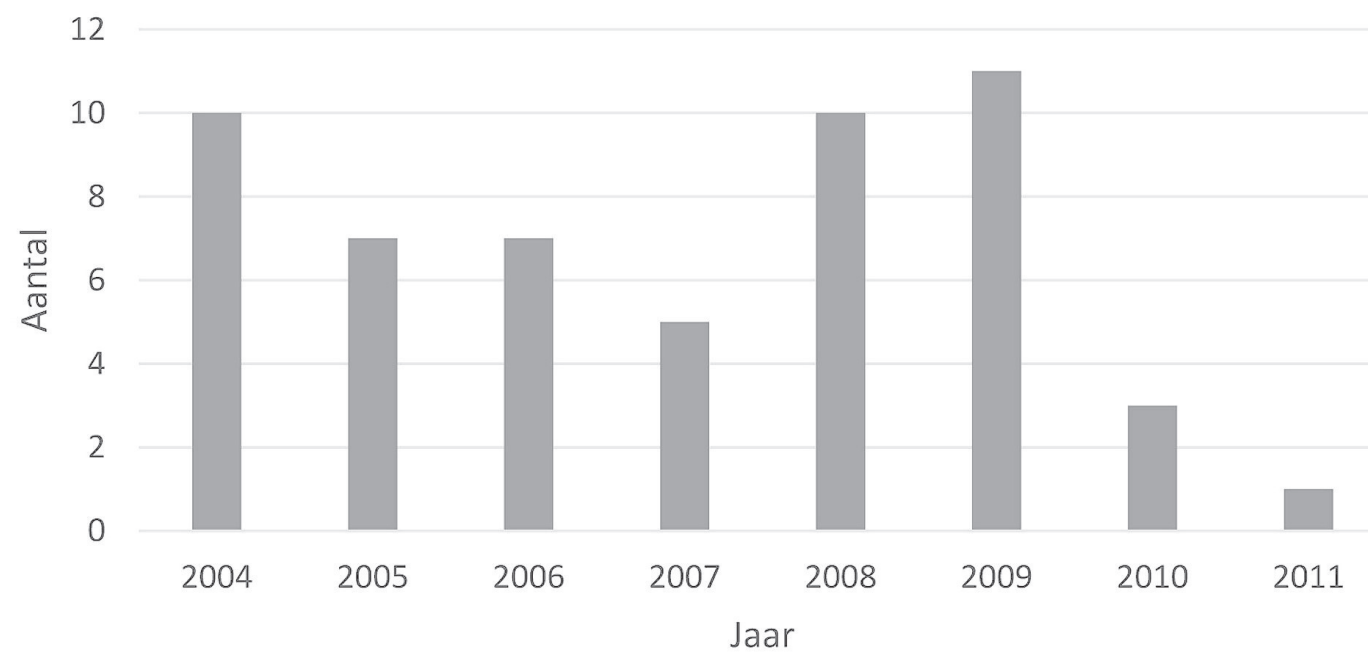
indien wij deze instituten zullen bemensen met ambtenaren en/of politici met dezelfde cultuur van patronage, dan zullen ook deze pogingen tevergeefs zijn. De oplossingen die uiteindelijk resultaat zullen hebben, zullen een combinatie zijn van institutionele maatregelen (wetten, nieuwe en versterking van bestaande instituten) en maatregelen voor het ombuigen van de men-

taat van een historisch gegroeide mentaliteit van patronage (baas-knecht mentaliteit) binnen onze politiek en samenleving die wij nu zelf in stand houden. Politici komen aan de macht door de stem van de Surinamer die weinig geloof heeft in zichzelf en die denkt dat de bestaande situatie niet gewijzigd kan worden. De Surinamer wordt opgeleid door een nog steeds te veel koloniaal ingericht ‘autoritair’ onderwijsstelsel waarin onze kinderen hoofdzakelijk worden geleerd om uit het hoofd te leren. De Surinamer stemt nog steeds etnisch door de verdeel-en-heers-politiek uit het koloniaal verleden en let niet op hetgeen zijn/haar politieke leider inhoudelijk nastreeft. De Surinaamse samenleving die steeds weer verdeeld wordt door het bewust stimuleren van angst voor elkaar, al dan niet in samenwerking met het buitenland. Organisaties voor en door het volk worden kapot gemaakt indien politici daar geen belang bij hebben, zoals dat ook reeds gebeurde in de koloniale tijd. Corruptie en de chaotische administratie van de Staat is hierdoor bijna algemeen geaccepteerd binnen de samenleving. We zijn daarmee terecht gekomen in een situatie waarbij wij op een plank staan met zijn allen en deze trachten op te tillen. Verandering brengen in de huidige chaotische situatie zal niet kunnen plaatsvinden vanuit de

vloed door patronage en waarom handelen vanuit die gedachte slechts verdere onderdrukking en onderontwikkeling kan voortkomen. Wij zullen vooral moeten inzien hoe patronage en het daarmee samenhangende etnisch denken en de corruptie een zwaar negatieve invloed hebben op onze ontwikkeling. De grootste uitdaging is het maken van een nieuwe Surinaamse mens. Een Surinaamse mens die zijn onafhankelijkheid koste wat het kost verdedigt, meer geloof heeft in zichzelf, die geen angst heeft voor de andere Surinamer die anders is en ook geen angst stimuleert, die weet samen te werken en die vooral (zelf)organisatie van de samenleving en ordening nastreeft. We moeten leren begrijpen dat politieke leiders die vanuit deze zienswijze naar boven zullen komen, deskundige leiders moeten zijn die niet de mentaliteit van de huidige arrogante en polariserende leiders zullen hebben. Vanuit het geloof dat de Surinaamse mens kan veranderen, hoop ik dat met dit artikel een aanzet te geven tot die bewustwording.-.

Henk Ramnandanlal
(Deel 1 is gisteren verschenen)

Aantal ministeries met overschreden budget

Figuur 3. Elk jaar weer zijn er ministeries die hun budgetten overschrijden. De betreffende ministers hebben in principe de wet overtreden. De overschrijdingen zullen dus door DNA bij wet moeten worden goed bevonden.-.